

**T.C.**  
**YARGITAY**  
**9. Hukuk Dairesi**

Esas No.	<b>2019/5463</b>
Karar No.	<b>2019/19706</b>
Tarihi:	<b>12/11/2019</b>

**İlgili Kanun / Madde**

**4857 S. İşK/2**

- **TOLUM YARARINA ÇALIŞMA PROGRAMI KAPSAMINDA ÇALIŞANLARIN İŞÇİ OLDUĞU**
- **İŞ GÖRME EDİMİNİ YERİNE GETİRDİĞİ KİŞİNİN İŞVEREN OLDUĞU**

• **ÖZETİ** Toplum yararına program kapsamında katılımcı olarak çalıştıranlar sözleşmeli personel veya geçici personel değildir. Türkiye İş Kurumu işveren olmadığına göre asıl-alt işveren ilişkisi de 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. Maddesi kapsamında kabul edilemez. Ayrıca aynı kanunun 7. Maddesi uyarınca geçici (ödünç) iş ilişkisinin yasal unsurları da bulunmamaktadır. O halde yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. Maddesi değerlendirildiğinde işçi oldukları açıktır. İşçi program kapsamında katıldığı kurumda veya işyerinde iş görme edimini hizmet sağlayıcısına karşı yerine getirmektedir. İhale ile hizmet sağlayan yüklenici ücretini ödemektedir. Bu nedenle iş ilişkisi yüklenici ile kurulmuştur. Anılan yönetmelik hükümleri yasal düzenlemeler ile birlikte irdelendiğinde, her ne kadar genelgeye ek katılımcı taahhütnamesinin birinci maddesinde "TYP herhangi bir kamu kurumunda geçici veya daimi surette işçi statüsünü kazandırmaz" yönünde ibare bulunsa da işsizlerin başvurusu sonrası noter kurusuyla veya listeye girmesi üzerine kamu kurum veya kuruluşları, sivil toplum kuruluşları veya özel sektör işyerlerinde çalıştıkları, iş için başvuruda bulunanın bu yönde

bir taahhütte bulunmasının statüsünün işçi sayılmasını engellemeyeceği, programa katılanların yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. maddesi değerlendirildiğinde, davacının TYP uyarınca T.C. Milli Eğitim Bakanlığı' na bağlı okul işyerinde çalışmasıyla davacı ile iş görme ediminin yerine getirildiği T.C. Milli Eğitim Bakanlığı arasında işçi işveren ilişkisinin kurulduğunun kabulü gerekir. Davacı işçi ile davalı Bakanlık arasında 4857 sayılı 2/1. fıkrasına uygun olarak iş ilişkisinin kurulduğu kabul edilmelidir

**DAVA :** Davacı, feshin geçersizliğine, işe iadesine ve yasal sonuçlarına hükmedilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkemece, davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin red kararına karşı davacı istinaf başvurusunda bulunmuştur.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 30. Hukuk Dairesi davacının istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 30. Hukuk Dairesi'nin kararını davacı temyiz etmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi, davacının temyiz talebini 10.04.2019 tarihli ek karar ile " temyiz harçlarının yatırılmadığı" gerekçesiyle reddetmiştir. Davacı ek kararı süresinde temyiz etmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi'nce davacının temyiz talebi, 10.04.2019 tarihli ek karar ile temyiz harçlarının yatırılmadığı gerekçesiyle reddedilmiş ise de davacının adli yardım talebinin 20.06.2019 tarihli ara kararla kabul edildiği anlaşıldığından, temyiz talebinin reddine ilişkin 10.04.2019 tarihli ek kararın kaldırılmasına karar verilerek yapılan temyiz incelemesi sonucunda;

Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

#### A) Davacı İsteminin Özeti:

Davacı dava dilekçesinde özetle; davalı kurumun 'Toplum Yararına' isimli destek projesinde yapılan kurda hak kazanıp 07.12.2016 tarihinde Zafer Ortaokulu'nda göreve başladığını, davalı kurum tarafından, 05.12.2016 tarihinde işe uygunluk sorgulama sonucunda Toplum Yararına Çalışma Programı Genelgesi 2013/1 madde 7'ye göre çalışma süresi belirlendiğinden bahisle 20 günlük çalışma hakkının bulunduğunu, bu nedenle 26.12.2016 tarihinde 20 günlük çalışma hakkının dolduğu gerekçesi ile iş çıkışının yapıldığını, gerekçeli yazılı fesih bildirim sonucunda iş akdinin 27.12.2016 tarihinde davalı tarafça feshedildiğini, davalı tarafın fesih işleminin geçerli ve haklı bir nedene dayanmadığını, proje kapsamında tarafına belirtilen 9 aylık çalışma hakkının tarafına tanınmadığını, fesih işleminin İş Kanunu'nda yazılı olan usule aykırılık taşımakta olduğunu iddia ederek, feshin geçersizliğine ve işe iadesine, işe başlatılmadığı takdirde 8 aylık iş güvencesi tazminatı ile boşa geçen sürelerle ilişkin 4 aylık ücretin belirlenmesini talep etmiştir.

#### B) Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davacının TYP kapsamında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okulda 20 gün kadar çalışmış olup, program kapsamında davalı kurumun işveren

sıfatı bulunmadığı gibi davacının da işçi statüsünde olmadığını, konu ile ilgili yasal düzenlemelerin Aktif İş Gücü Hizmetleri Yönetmeliğinin dördüncü bölümü ve TYP Genelgesinde bulunduğunu, Toplum Yararına Programların amacı ve şartlarının da Yönetmeliğin 61 ve devamı maddelerinde yer almakta olduğunu, program kapsamında işbirliği yapılmış olan Milli Eğitim Bakanlığı ile müvekkili kurum arasında yapılan sözleşmenin hizmet alım sözleşmesi olmadığı gibi asıl işveren-alt işveren ilişkisinin de bulunmadığını, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile müvekkili kurum arasında imzalanmış ve 07/12/2016-16/06/2017 tarihleri arasında uygulanacak olan sözleşmenin Toplum Yararına Program Yüklenici Sözleşmesi olduğunu, bu sözleşmede müvekkil kurumun idareci, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yüklenici ve programa katılacakların ise katılımcı olduğunu, davacının daha önce yine aynı yüklenici ile gerçekleştirilmiş olan TYP kapsamında toplamda 18 aylık çalışma hakkını doldurmuş olduğundan, mevzuat gereği dava konusu edilen programda da sadece 20 gün çalışma hakkı bulunması sebebiyle; 20 gün sonra çıkışının yapılmış olduğunu ve davacının yeniden programa dahil edilmesinin mümkün olmadığını savunarak, davanın usulden reddine karar verilmesini talep etmiştir.

C) İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

İlk Derece Mahkemesince, "davacı 9 aylık çalışma hakkının tarafına tanınmadığını beyanla, işe iadesini talep ve dava etmiş ise de, davacının İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü nezdinde çalıştığı, davalı kurum ile davacı arasında işçi-işveren ilişkisinin bulunmadığı, davalı kurum ile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında imzalanmış olan sözleşmenin ise yüklenici sözleşmesi olup, davalının idare konumunda olduğu, davalı kurum ile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında asıl işveren alt işveren ilişkisinin bulunmadığı" gerekçesiyle davacının davasının husumet yokluğu nedeni ile reddine karar verilmiştir.

D)İstinaf başvurusu:

İlk Derece Mahkemesi kararına karşı, davacı istinaf başvurusunda bulunmuştur.

E)İstinaf Sebepleri:

Davacı istinaf dilekçesinde özetle; davalı kurumun Toplum Yararına isimli destek projesinde yapılan kurada hak kazanıp 07.12.2016 tarihinde Zafer Ortaokulunda göreve başladığını, davalı kurum tarafından 05.12.2016 tarihinde işe uygunluk sorgulama sonucunda Toplum Yararına Çalışma Programı Genelgesi 2013/1 madde 7'ye göre çalışma süresi belirlendiğinden bahisle 20 günlük çalışma süresinin bulunduğu, bu nedenle 26.12.2016 tarihinde 20 günlük çalışma süresinin dolduğu gerekçesi ile iş çıkışının yapıldığı yazılı fesih bildirimini sonucunda iş akdinin 27.12.2016 tarihinde davalı tarafça feshedildiğini, Toplum Yararına projesinin davalı kurum tarafından gerçekleştirilen proje olduğunu, davalı kurum yerleştirmesi ile görevine başladığını, fesih bildiriminin de kurum tarafından tebliğ edildiğini, iş akdine ilişkin tüm işlemlerin davalı kurum tarafından yapıldığını, iş akdi öncesi ve devamında davalı kurum ile İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasındaki ilişkiden tarafına hiç bir bilgi verilmediğini, muhatabın hep davalı kurum olduğunu iddia ederek kararın kaldırılmasını talep etmiştir.

F)Bölge Adliye Mahkemesi Kararının Özeti:

Bölge Adliye Mahkemesince, davacının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

G)Temyiz başvurusu :

Bölge Adliye Mahkemesi'nin kararına karşı davacı tarafından temyiz başvurusunda bulunulmuştur.

H) Gerekçe:

1-Hem İlk Derece Mahkemesinin gerekçeli kararında, hemde Bölge Adliye Mahkemesinin gerekçeli kararında davalının ünvanının " ... " yerine tüzel kişiliği olmayan il müdürlüğü olarak yazılması mahallinde düzeltilebilir maddi hata kabul edilmiştir.

2-Taraflar arasındaki uyuşmazlık; işverenin kim olduğu ve davanın doğru hasma yöneltip yöneltmediği noktasındadır.

Bu sorunun çözümü için öncelikle davacının statüsü ve işverenin kim olduğunun belirlenmesi gerekir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden davacının Toplum Yararına Çalışma Programı ( TYP ) olarak adlandırılan program kapsamında çalıştırıldığı ve Zafer Ortaokulu' nda görevlendirildiği tartışmasızdır.

Toplum Yararına Çalışma Programı ( TYP ) olarak adlandırılan program, 12.03.2013 tarih 28585 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Aktif İş Gücü Hizmetleri Yönetmeliğinin 62 vd. maddelerinde düzenlenmektedir.

Buna göre Toplum Yararına Program, işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla İŞKUR tarafından uygulanan bir programdır(Madde 62).

Toplum yararına programa katılmak için;

- a) Kuruma kayıtlı işsiz olmak,
- b) 18 yaşını tamamlamış olmak,
- c) Emekli, malul, dul ve yetim aylığı almamak,
- ç) Öğrenci olmamak (açık öğretim öğrencileri hariç) şartları aranır(Madde 67). Katılımcı sağlayacak Türkiye İş Kurumu'dur. Karşı taraf ise yüklenici konumunda olan ve yasada hizmet alınabilecek veya işbirliği yapılabilecek hizmet sağlayıcı olarak tanımlanmış, ve;

- a) Kamu kurum veya kuruluşları.
- b) Sivil toplum kuruluşları.
- c) Özel sektör işyerleri, olarak belirtilmiştir(Madde 63).

Toplum yararına program uygulanabilecek alanlar ise;

- a) Çevre temizliği.
- b) Kamusal altyapının yenilenmesi.
- c) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çevre düzenlemesi.
- ç) Bakım onarım ve temizlik işleri yapılması.
- d) Restorasyon, tarihi ve kültürel mirasın korunması.
- e) Ağaçlandırma.
- f) Park düzenlemeleri.
- g) Vadi ve dere ıslahı.
- ğ) Erozyon engelleme çalışmaları, olarak belirlenmiştir(Madde 65).

Programda haftalık çalışma süresinin, kırk beş saat olacağı, uygulama süresinin, her bir program için dokuz aydan fazla olamayacağı, İl müdürlüğünün niteliğine göre, toplam süreyi aşmamak şartı ile süreyi belirleme yetkisine sahip olacağı, katılımcılar için yararlanma süresinin, on iki ay içerisinde ayrı ayrı olarak veya bir defada en fazla dokuz ayı geçmeyeceği, dokuz aylık sürenin, kişinin bir programdan yararlanmaya başlama tarihi üzerinden değerlendirileceği, katılımcıların programa başladığı tarihten on iki ay sonra yeniden yararlanma hakkının doğacağı, aynı kurum veya kuruluş ile yeniden düzenlenmesi halinde, işbirliği yapılan kurum veya kuruluşun olumlu görüşü ve il müdürlüğünün onayı ile katılımcıların, üçüncü fıkraya aykırı olmamak şartı ile aynı programdan tekrar yararlanabilecekleri, yönetmelikte düzenlenmiştir(Mad. 66).

Katılımcıların seçiminde uygulanan iki ayrı yöntem bulunmaktadır. Her Programın niteliğine göre bu yöntemlerden hangisinin kullanılacağı Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yüzde seksen noter kurası ile ve yüzde yirmi liste yöntemi belirlenecektir.

Katılımcılara, hizmet alımı karşılığı verilen bedelden hizmet sağlayıcısı tarafından asgari ücret ödenmekte ve vergi ve sosyal güvenlik prim giderleri yatırılmaktadır. Katılımcıların Kurumla ilgili iş ve işlemleri dışındaki, vergi ve sosyal güvenlik gibi tüm resmi iş ve işlemleri yükleniciler tarafından yerine getirilir. Keza 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde katılımcıların durumuna uygun olarak hesaplanacak olan asgari geçim indirimini, durumlarını gösterir belgelere bağlı olarak yükleniciler tarafından katılımcılara ödenir. Katılımcıların uygun nitelikte olmamalarından kaynaklanacak sonuçlardan ya da görevli oldukları alanlara ve üçüncü kişilere verecekleri zararlardan

yüklenici sorumludur.

Program, sözleşmede belirlenen sürenin tamamlanmasıyla sona erer. Ancak ilgili kurumların gerekçeli olarak uzatma talebinde bulunmaları ve gerekçenin il müdürlüğüne uygun bulunması halinde, toplam dokuz ayı aşmamak şartı ve ödenek durumu da dikkate alınarak program süresi uzatılabilir. Toplum Yararına Program tamamlanmadan önce veya ilişik kesme işlemlerinden önce, programın özelliği gereği 4857 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde yer alan belirsiz süreli sözleşmelere ilişkin olarak belirlenmiş olan bildirim sürelerinin uygulanmayacağı yönetmeliğin 72. maddesinde belirtilmiştir.

Yine bu yönetmeliğe ilişkin Türkiye İş Kurumu tarafından Toplum Yararına Program Genelgesi çıkarılmıştır. Genelgeye ek katılımcı taahhünamesinin birinci maddesinde "TYP herhangi bir kamu kurumunda geçici veya daimi surette işçi statüsünü kazandırmaz" yönünde ibare bulunmaktadır.

Diğer taraftan Anayasa'nın 128/2 maddesi uyarınca "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir". Memur ve kamu görevlileri ise yukarıda belirtildiği gibi memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda işçilerde, belirsiz, belirli süreli sözleşmelerle, geçici veya daimi kadro da, asıl-alt işveren ilişkisi veya ödünç iş ilişkisi kapsamında çalıştırılabilir. Toplum yararına program kapsamında katılımcı olarak çalıştıranlar sözleşmeli personel veya geçici personel değildir. Türkiye İş Kurumu işveren olmadığına göre asıl-alt işveren ilişkisi de 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. Maddesi kapsamında kabul edilemez. Ayrıca aynı kanunun 7. Maddesi uyarınca geçici (ödünç) iş ilişkisinin yasal unsurları da bulunmamaktadır. O halde yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. Maddesi değerlendirildiğinde işçi oldukları açıktır. İşçi program kapsamında katıldığı kurumda veya işyerinde iş görme edimini hizmet sağlayıcısına karşı yerine getirmektedir. İhale ile hizmet sağlayan yüklenici ücretini ödemektedir. Bu nedenle iş ilişkisi yüklenici ile kurulmuştur.

Anılan yönetmelik hükümleri yasal düzenlemeler ile birlikte irdelendiğinde, her ne kadar genelgeye ek katılımcı taahhünamesinin birinci maddesinde "TYP herhangi bir kamu kurumunda geçici veya daimi surette işçi statüsünü kazandırmaz" yönünde ibare bulunsada işsizlerin başvurusu sonrası noter kurusuyla veya listeye girmesi üzerine kamu kurum veya kuruluşları, sivil toplum kuruluşları veya özel sektör işyerlerinde çalıştıkları, iş için başvuruda bulunanın bu yönde bir taahhütte bulunmasının statüsünün işçi sayılmasını engellemeyeceği, programa katılanların yaptıkları iş ve yönetmeliğin 72. maddesi değerlendirildiğinde, davacının TYP uyarınca T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul işyerinde çalışmasıyla davacı ile iş görme ediminin yerine getirildiği T.C. Milli Eğitim Bakanlığı arasında işçi işveren ilişkisinin kurulduğunun kabulü gerekir. Davacı işçi ile davalı Bakanlık arasında 4857 sayılı 2/1. fıkrasına uygun olarak iş ilişkisinin kurulduğu kabul edilmelidir.

Davalı ...'nin davadaki konumuna gelince;

Yukarıda açıklandığı üzere davalı ... ile davacı arasında işveren-işçi ilişkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle Türkiye İş Kurumu'na husumet yöneltilemez. Ancak davacının TYP işlemlerini Türkiye İş Kurumu'nun yapması nedeni ile husumet tevcihinde yanıldığı da açıktır.

Husumet tevcihinde kabul edilebilir yanılığında yapılacak işlemler, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 124. Maddesinde düzenlenmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 124. maddesi ile bir davada taraf değişikliğinin, ancak karşı tarafın açık rızası ile mümkün olduğu, maddi bir hatadan kaynaklanan veya dürüstlük kuralına aykırı olmayan taraf değişikliği talebinin, karşı tarafın rızası aranmaksızın hâkim tarafından kabul edilebileceği, dava dilekçesinde tarafın yanlış veya eksik gösterilmesinin kabul edilebilir bir yanılığa dayanması halinde hâkimin karşı tarafın rızasını aranmaksızın taraf değişikliği talebini kabul edebileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda açıklandığı üzere, davacının davasını Türkiye İş Kurumu aleyhine açması kabul edilebilir yanılığa dayalı olduğundan, Mahkemece 6100 sayılı Kanun'un 124. maddesi uyarınca, davacıya davayı doğru hasma yöneltmek üzere süre verilip sonucuna göre işlem yapılması gerekirken, ön inceleme aşamasında davanın "husumet yokluğu" nedeni ile

usulden reddine karar verilmesi hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

F) SONUÇ:

Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı sebepten dolayı BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgisine iadesine, dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 12.11.2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.